

De retlige rammer for behandling af personoplysninger

1. Indledning

Behandling og videregivelse af personoplysninger er reguleret i hhv. databeskyttelsesforordningen, databeskyttelsesloven og dertilhørende bekendtgørelser (herunder videregivelsesbekendtgørelsen), forvaltningsloven, lov om det centrale personregister og straffeloven.

For at behandle personoplysninger skal der først og fremmest være et juridisk behandlingsgrundlag. Såfremt det vurderes, at personoplysningerne kan behandles inden for de juridiske rammer, bør der i forlængelse af vurderingen endvidere indgå nogle etiske overvejelser, herunder at de studerende er Aarhus Universitets eksistensgrundlag, at de studerende er tilknyttet Aarhus Universitet i kraft af deres uddannelsesvalg, og at deres daglige gang på universitetet kredser sig om deres uddannelse og fremtid. Der bør derfor udvises en vis forsigtighed i forhold til at viderebehandle og videregive data om Aarhus Universitets egne studerende. Derudover skal de studerende også beskyttes mod for mange henvendelser på ikke direkte AU-relaterede undersøgelser særligt i de tilfælde, hvor der ønskes adgang til at udsende spørgeskemaer via de studerendes e-mailadresser. Dette for at sikre muligheden for at opnå høje svarprocenter på egne etablerede undersøgelser.

Uddannelsesudvalget har således i 2016 truffet en principiel beslutning om, at henvendelser fra institutioner, grupper og enkeltpersoner, som ønsker at anvende de studerende som forsknings- og undersøgelsesobjekter som udgangspunkt ikke kan imødekommes.

Uddannelsesudvalget kan dog ekstraordinært træffe beslutning om at imødekomme anvendelse af de studerendes e-mailadresser og data til undersøgelser, som vurderes at kunne levere et bidrag til *universitetets kvalitetsarbejde*, og som er i overensstemmelse med universitetets strategiske prioriteringer på uddannelsesområdet. Sådanne henvendelser bæres ind i Uddannelsesudvalget af prodekanen for uddannelse på det pågældende fakultet ledsaget af en specifik begrundelse for at fravige retningslinjerne.

Uddannelsesjura

Tina Lam
Jurist

Dato: August 2022

—

E-mail: tla@au.dk
Web: au.dk/tla@au.dk

—

Side 1 / 4

Nedenfor redegøres kort for de mest centrale regler, når administrationen på Aarhus Universitet skal behandle personoplysninger i forbindelse med forskningsprojekter/statistiske undersøgelser. Begrebet behandling omfatter enhver form for håndtering af personoplysninger, herunder også videregivelse og samkøring af data.

2. Hvad er personoplysninger?

Enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person betragtes som en personoplysning. Personoplysninger opdeles i tre kategorier:

1. personoplysninger (ikke-følsomme oplysninger): Alle oplysninger, der ikke er klassificeret som særlige kategorier af personoplysninger, eks. navn, adresse¹, studienummer, billede, stemme, arbejds- og ansættelsesmæssige forhold eller andre lignende ikke-følsomme oplysninger.
2. særlige kategorier af personoplysninger (følsomme oplysninger), jf. databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1: Eks. oplysninger om race og etnisk oprindelse, religiøs, politisk eller filosofisk overbevisning, helbredsforhold og seksuelle forhold.
3. personoplysninger vedrørende straffedomme og lovovertrædelser: databeskyttelsesforordningens artikel 10. Her forstås bl.a. oplysninger om overtrædelse af lovgivning og strafansvar samt andre sanktioner, eks. rettighedsfrakendelse.

Derudover er der også fortrolige oplysninger, som ikke er udtrykkeligt nævnt i databeskyttelsesforordningen, men hvor behandling af oplysningerne oftest er særreguleret, eks. behandling af CPR-nummer, som er særskilt reguleret i databeskyttelseslovens § 11. Følsomme oplysninger vil altid være fortrolige oplysninger, mens ikke-følsomme oplysninger kan være fortrolige, eks. hvis der er tale om indtægt- og formueforhold, arbejds- uddannelses- og ansættelsesmæssige forhold eller oplysninger om interne familieforhold. Ved vurderingen af om en oplysning skal anses for fortrolig lægges der vægt på, om oplysningen efter den almindelige opfattelse i samfundet bør kunne forlanges unddraget offentlighedens kendskab, jf. straffelovens § 152 sammenholdt med forvaltningslovens § 27. Hvis der er tale om en fortrolig oplysning, skal denne behandles efter særreguleringen, såfremt den fortrolige oplysning er særreguleret.

3. Viderebehandling af studerendes personoplysninger *internt* på AU

Viderebehandling kan ske på to måder:

- 1) Der er ikke uforenelighed mellem det oprindelige formål og det nye formål, og delingen til det nye formål sker således på det oprindelige behandlingsgrundlag.
- 2) Der er en selvstændig hjemmel til behandlingsformålet.

For så vidt angår første punkt følger det af databeskyttelsesforordningens artikel 5, stk. 1, litra b, at indsamlede oplysninger kun må anvendes til udtrykkeligt angivne og legitime formål, og en eventuel senere behandling må ikke være uforenelig med det formål, hvortil oplysningerne er indsamlede. Senere behandling, herunder videregivelse, som alene sker i statistisk eller videnskabelig sammenhæng, anses ikke for uforenelig med de formål, hvortil oplysningerne er indsamlede.

¹ Hvis den studerende har adressebeskyttelse, er der ikke længere tale om en ikke-følsom personoplysning.

Hvis det imidlertid vurderes, at der ikke er forenelighed mellem det oprindelige formål og det nye formål, skal der findes en selvstændig hjemmel til behandlingsformålet. Det vil dog alene være relevant, når der er tale om viderebehandling uden for forskning eller statistik. Behandlingshjemlen ved behandling af studerendes personoplysninger vil typisk være myndighedsudøvelse.² En anden behandlingshjemmel kan være, hvis behandlingen er nødvendig for at overholde en retlige forpligtelse, som påhviler AU.³

4. Videregivelse af studerendes personoplysninger til *eksterne parter*

Videregivelse af personoplysninger til brug for forskningsprojekter eller statistiske undersøgelser til eksterne parter skal behandles efter de samme betingelser som nævnt ovenfor under afsnit 3 om viderebehandling af studerendes personoplysninger internt på AU.

Der bør dog i disse tilfælde, hvor AU videregiver oplysninger til eks. et andet universitet, indgås en aftale om, under hvilke specifikke betingelser personoplysningerne må behandles.

5. Skema over hvornår personoplysninger kan viderebehandles/videregives til anvendelse i forskningsprojekter/statistiske undersøgelser⁴

Der skal på den baggrund tages stilling til nedenstående, når det vurderes, om oplysninger kan behandles/videregives:

- Hvilken oplysningstype er der tale om (personoplysninger, særlige kategorier af personoplysninger eller personoplysninger vedrørende straffedomme og lovovertrædelser)?
- Er der givet samtykke?⁵
Foreligger der andre omstændigheder, der kan begrunde videregivelsen (se nedenstående skema)?

² Jf. databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e.

³ Jf. databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra c.

⁴ Skemaet er ikke udtømmende, men opridser de årsager, som typisk vil kunne begrunde videregivelse.

⁵ Typisk relevant i de tilfælde, hvor den oprindelige hjemmel er baseret på et samtykke. I disse særlige tilfælde skal det fremgå af det oprindelige samtykke, at oplysningerne må anvendes i forbindelse med viderebehandling på AU eller videregives til en anden juridisk person, før samtykket kan anvendes som behandlingsgrundlag for den fremtidige behandling.

Begrundelse for videregivelse	Videregivelse af personoplysninger (ikke-følsomme oplysninger), artikel 6	Videregivelse af særlige kategorier af personoplysninger (følsomme oplysninger), artikel 9	Videregivelse af oplysninger vedrørende straffedomme og lovovertrædelser artikel 10
Samtykke fra den registrerede	Ja	Ja	Ja
Myndighedens retlige forpligtelse	ja, hvis videregivelsen er nødvendig for at myndigheden kan udføre en opgave, den er blevet pålagt, eller hvis det er nødvendigt for, at myndigheden kan overholde en retlig forpligtelse	ja, hvis det er nødvendigt for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares	ja, hvis det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedens opgaver
Samfundets/myndighedsudøvelse/andre interesser	ja, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige er pålagt	ja, hvis behandlingen har væsentlig samfundsmæssig betydning på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret, eller er nødvendig til videnskabelige eller statistiske af væsentlig samfundsmæssig betydning, og hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af undersøgelsen	ja, hvis videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en persons eller virksomheds opgave for det offentlige

6. Særligt ved videregivelse af oplysninger til tredjelande

Hvis der skal videregives personoplysninger til en dataansvarlig (eller overlades til en databehandler) i et tredjeland, gælder der særlige regler herfor, jf. databeskyttelsesforordningens kapitel 5. Hjemlen til overførslen kan findes i flere af kapitlets artikler, der skal anvendes hierarkisk således, at artikel 45 skal anvendes før artikel 46 kan anvendes.⁶

⁶ Se evt. Datatilsynets vejledning om overførsel af personoplysninger til tredjelande: <https://www.datatilsynet.dk/Media/8/9/Overf%C3%B8rsel%20af%20personoplysninger%20til%20tredjelande.pdf>.